

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ М.А. Лепський

«01» вересня 2017 р.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СТРУКТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
спеціальності 052 – Політологія

освітньо-професійна програма «Політологія»

Укладач: Кальцева Світлана Іванівна, к.політ.н., доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від “31” серпня 2017 р.
Завідувач кафедри політології

_____ Є.Г. Цокур

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від “31” серпня 2017 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

_____ О.С.Маліновська

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4 /3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність 052 Політологія	Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	
Загальна кількість годин – 120 / 90		Рік підготовки:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: магістерський	2-й	2-й
		Лекції	
		22 год.	4 год.
		Семінарські	
		12 год.	4 год.
		Самостійна робота	
86 год.	82 год.		
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні політичні організації та структури» є формування знань з особливостей існування сучасного світу, в умовах його інтеграції та мобілізації та практичних можливостей щодо формування принципів ефективної співпраці політичних акторів у міжнародному просторі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Міжнародні політичні організації та структури» є: розкриття сутності категорій «міжнародна політична організація», «геопростір», «інтеграція», «глобалізація», «міжнародне право», розуміння причин та факторів, що обумовили формування міжнародних організацій та їх еволюцію; аналіз функціонуючих міжнародних організацій, напрямків їх діяльності та особливостей; розуміння перспектив розвитку міжнародних інституцій, оцінка їх ролі у сучасному світі, аналіз характеру взаємодії України з міжнародними політичними організаціями

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– сутність та особливості міжнародних політичних організацій та структур;

– основні напрямки діяльності міжнародних політичних організацій та структур;

– етапи розвитку міжнародних політичних інституцій;

– умови функціонування міжнародних політичних інституцій на сучасному етапі;

– класифікацію існуючих міжнародних організацій;

– значення міжнародних політичних структур в політичному житті сучасного світу.

вміти:

– вільно оперувати та логічно викладати матеріал щодо теми міжнародних політичних організацій та структур;

– висловлювати власну обґрунтовану позицію з дискусійних питань функціонування міжнародних інституцій у сучасному світі;

– володіти навичками ведення діалогу й полеміки;

– застосовувати методологію політичної науки для аналізу діяльності міжнародних політичних організацій та перспектив їх розвитку;

– використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

➤ загальні компетентності:

– соціально-особистісні компетенції: здатність навчатися, здатність до критики й самокритики, адаптивність і комунікабельність, організованість та дисциплінованість;

– загальнонаукові компетенції: знання вітчизняної політичної історії та культури, розуміння причинно-наслідкових зв'язків історичного розвитку українського суспільства й умінь їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;

– інструментальні компетенції: здатність до науково-дослідницької роботи, здатність до роботи в команді, здатність до аналізу та синтезу загальнонаукової інформації, професійне володіння комп'ютером, здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою.

➤ спеціальні предметні компетентності: здатність аналізувати і використовувати різні джерела інформації для проведення ґрунтовних аналітичних та практичних досліджень; здатність вивчати та оцінювати ефективність політичної та державно-управлінської діяльності; здатність володіння методами аналітичної роботи; здатність проводити політичні дослідження; здатність написання наукових статей, мотивованих листів на одержання гранту чи для проходження стажування, розроблення презентації до доповідей на наукові конференції в галузі політичних наук.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Міжнародні політичні організації та структури» пов'язаний з курсом «Геополітика» у аспектах вивчення процесів інтеграції та глобалізації, формування сучасного світу; з курсом «Політичні відносини та політичні проблеми сучасності» у аспектах конкретизації форми співпраці держав та недержавних структур на міжнародній арені, розуміння необхідності об'єднати зусиль щодо вирішення політичних проблем сучасності. З курсом «Політична кратологія» у аспектах засвоєння основних понять політичного управління, розуміння їх повноважень та можливих напрямків діяльності, з курсом «Політичний менеджмент» у аспектах виявлення та конкретизації технологій, які використовуються міжнародними інституціями у їх діяльності, з курсом «Політична географія» у аспектах розуміння причин

появи та особливостей функціонування міжрегіональних та регіональних організацій, впливу на характер таких інститутів стану політичної субкультури з курсом «Політичне прогнозування» у аспектах можливості давати об'єктивну оцінку діяльності міжнародних організацій, аналізувати існуючі недоліки та надавати прогнози їх розвитку, рекомендації щодо оптимізації функції.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні організації і структури у сучасній політиці

Тема 1. Історія виникнення міжнародних організацій та структур.

Інтеграція та глобалізація як фактори формування єдиного світового простору. Сутність процесу інтеграції та її різновиди. Процес глобалізації та його особливості. Види глобалізації. Концепція глобалізму(Е.Ласло, Д.Медоуз, М.Месарович, А.Печчеї). Доцентрові та відцентрові тенденції в глобалізаційному процесі, їх співвідношення. Характеристики глобалізації на сучасному етапі.

Причини появи міжнародних організацій та структур. Історичний аспект формування та еволюції міжнародних організацій. І.Кант "До вічного миру". Основні характеристики Вестфальської системи. Ліга Націй як перша міжнародна організація. Устав Ліги Націй. Позитивні та негативні аспекти діяльності Ліги Націй. Значення Ліги Націй в міжнародному співтоваристві.

Тема 2. Міжнародні організації та структури: сутність та роль у світовій політиці.

Визначення міжнародних організацій. Характерні риси міжнародних структур. Класифікація міжнародних організацій: міжурядові та неурядові, універсальні, регіональні та межрегіональні; відкриті та закриті; нормотворчі, консультативні, посередницькі, операційні, інформаційні. Функції міжнародних організацій. Реалісти та ліберали про роль міжнародних інституцій у сучасному світі.

Тема 3. Універсальні міжнародні структури.

Ліга Націй та її роль в формуванні світових універсальних структур. ООН- всесвітня організація по збереженню міжнародної безпеки та всебічному міждержавному співробітництву. Устав ООН. Характеристика діяльності основних структурних підрозділів ООН: Рада Безпеки, Економічна і Соціальна Рада, Рада з опіки, Міжнародний суд, Секретаріат. Особливості діяльності ООН. Миротворча функція та роль " Голубих касок". Недоліки діяльності ООН. Спеціалізовані установи у форматі ООН: Міжнародний Валютний Фонд, Міжнародний банк відродження і розвитку, Всесвітня організація охорони здоров'я, ЮНЕСКО та інші.

Регіональні та межрегіональні міжнародні організації. Особливості функціонування регіональних та міжрегіональних організацій. Європейський Союз: історія виникнення, особливості взаємовідносин, сучасні проблеми. Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Організація Північноатлантичного договору, Організація американських держав, ЛІГА Арабських держав, Організація країн-експортерів нафти та інші. Перспективи розвитку регіональних і міжрегіональних організацій.

Особливості міжнародних неурядових організацій. Причини їх виникнення. Напрямки діяльності. Характеристика неурядових структур: Всесвітня Рада миру, Грінпіс, Всесвітня Федерація профспілок, Міжнародна Спілка студентів, Міжнародна демократична організація жінок та інші. Перспективи розвитку неурядових організацій.

Розділ 2. Особливості діяльності міжнародних інститутів

Тема 4. Міжнародні організації та структури: сутність, функції, класифікація.

Сутність міжнародних організацій. Причини виникнення таких структур. Класифікація міжнародних інституцій. Роль міжнародних організацій у сучасному світі. Недоліки в діяльності міжнародних структур. Перспективи їх розвитку та впливу.

Характеристика міжнародних організацій. Особливості діяльності універсальних структур. ООН: структура, функції, критичний аналіз діяльності. Міжнародний Валютний Фонд та специфіка його функціонування. Організація Північноатлантичного Договору як приклад закритої міжнародної організації. Європейський Союз: сутність, напрямки співробітництва, сучасні проблеми. Міжнародні структури неурядового характеру та їх роль в форматі міжнародного співтовариства.

Тема 5. Міжнародні організації та Україна: особливості співпраці.

Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними організаціями на сучасному етапі. Україна як член ООН. Специфіка співпраці з Міжнародним Валютним фондом. Сучасний стан та Перспективи розвитку взаємовідносин України з Євросоюзом та з НАТО. Співробітництво України з неурядовими міжнародними інституціями.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усь го	у тому числі			
		л	сем.	сам.роб.	І.З.		л	сем.	сам.роб.	І.З.
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Розділ 1. Міжнародні організації і структури у сучасній політиці										
Тема 1. Історія виникнення міжнародних організацій та структур.	22	4	2	16		18	-	-	18	
Тема 2. Міжнародні організації та структури: сутність та роль у світовій політиці	22	4	2	16		18	2	-	16	
Тема 3. Універсальні міжнародні структури	24	4	2	18		18	-	2	16	
Разом за розділом 1	68	12	6	50		54	2	2	50	
Розділ 2. Особливості діяльності міжнародних інститутів										

Тема 4. Міжнародні організації та структури: сутність, функції, класифікація.	30	6	4	20		20	2	2	16	
Тема 5. Міжнародні організації та Україна: особливості співпраці.	22	4	2	16		16	-	-	16	
Разом за розділом 2	52	10	6	36		36	2	2	32	
Усього годин	120	22	12	86		90	4	4	82	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення міжнародних організацій та структур.	4
2	Міжнародні організації та структури: сутність та роль у світовій політиці	4
3	Універсальні міжнародні структури	4
4	Міжнародні організації та структури: сутність, функції, класифікація	6
5	Міжнародні організації та Україна: особливості співпраці	4
Разом		22

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення міжнародних організацій та структур.	2
2	Міжнародні організації та структури: сутність та роль у світовій політиці	2
3	Універсальні міжнародні структури	2
4	Міжнародні організації та структури: сутність, функції, класифікація	4
5	Міжнародні організації та Україна: особливості співпраці	2
Разом		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення міжнародних організацій та структур.	16
2	Міжнародні організації та структури: сутність та роль у світовій політиці	16
3	Універсальні міжнародні структури	18
4	Міжнародні організації та структури: сутність, функції, класифікація	20
5	Міжнародні організації та Україна: особливості співпраці	16
Разом		86

8. Види контролю і система накопичення балів

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Міжнародні політичні організації та структури» включає:

Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському занятті і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Критерії оцінювання відповідей на семінарських заняттях (0-4 бали):

- 4 бали – повна змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 3 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;
- 2 бали – поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел;
- 1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;
- 0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення тематичного розділу у вигляді тестування.

Критерії оцінювання тестових завдань:

- тестові завдання передбачають вибір одного варіанта відповіді.
- кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється в 0,5 бала, неправильна – 0 балів.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного і підсумкового контролю

№ з/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
1.	Семінарське заняття	8	5	40
2.	Контрольне тестування	10	2	20
3.	Залік	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2			
Форми роботи	Кількість балів	Форми роботи	Кількість балів		
1. Відповідь на семінарському занятті	20	1. Відповідь на семінарському занятті	20		40
2. Контрольне тестування	10	2. Контрольне тестування	10		20
Разом	30	Разом	30		60
				40	100

Розподіл балів, які студенти отримують на заліку

№ з/п	Вид завдання	Коефіцієнт	Кількість завдань	Результат
1.	Теоретичне питання	10	2	20
2.	Практичне завдання	5	2	10
3.	Тести	1	10	10
Підсумковий бал				40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Абашидзе А.Х. Неправительственные организации: международно-правовые аспекты: [учебное пособие] / А.Х. Абашидзе, Д.А. Урсин. – М.: Изд-во Российского Университета дружбы народов, 2002. – 159 с.
2. Божанов В.А. Политология. Мир современной политики: [учебное пособие] / В.А. Божанов. – М.: Издательство деловой и учебной литературы, 2008. – 320 с.
3. Василенко И. Политическая глобалистика: [учебное пособие] / И. Василенко. – М.: Логос, 2000. – 380 с.
4. Васильева Н.А. Философские аспекты мировой политики: [учебное пособие] / Н.А. Васильева. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2003. – Ч. 1. – 134 с.
5. Гаджиев К.С. Введение в геополитику: [учебник для вузов] / К.С. Гаджиев. – [2-е изд., доп. и перераб.]. – М.: Логос, 2001. – 432 с.
6. Гайдукова Л.Ф. Международные отношения и внешняя политика: [учебник] / Л.Ф. Гайдукова, В.Г. Кремень. – М.: Просвещение, 2001. – 624 с.
7. Забкин А.И. Организация Объединенных Наций – универсальная международная организация общей компетенции: [учебное пособие] / А.И. Забкин. – СПб.: СПбИВЭСЭП: Знание, 2008. – 439 с.
8. Мадисон В. Политология международных отношений: [учебник] / В. Мадисон, В. Шахов. – М.: Просвещение, 2002. – 315 с.
9. Міжнародні організації: навчальний посібник / [за ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової]. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 223 с.

10. Панарин А. Глобальное политическое прогнозирование: [учебник для студентов вузов] / А. Панарин. – М.: Алгоритм, 2000. – 352 с.
11. Цыганков П.А. Теория международных отношений: [учебник] / П.А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2007. – 557 с.
12. Шепелев М.Я. Теория международных отношений: [учебник] / М.Я. Шепелев. – М.: Высшая школа, 2004. – 622 с.

Додаткова:

1. Арон Р. Мир и война между народами / Р. Арон. – М.: Nota bene, 2000. – 880 с.
2. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини та суспільства / З. Бауман. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008 – 112 с.
3. Бугай Ю. Україна – НАТО / Ю. Бугай, В. Стеценко. – К.: Навчально-науковий інститут філософії та євроінтеграційних досліджень, 2001. – 369 с.
4. Бутрос Гали Б. Непокоренная Организация Объединённых Наций: История отношений между ООН и США / Бутрос Гали Б. – М.: XXI век – согласие, 2000. – 329 с.
5. Бжезинский З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / З. Бжезинський. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 203 с.
6. Богатуров А.Д. Очерки теории и методологии политического анализа международных отношений / А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, Н.К. Хрусталева. – М.: Научно-образовательский форум по международным отношениям, 2002. – 384 с.
7. Віднянський С. Об'єднана Європа: від мрії до реальності / С. Віднянський. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 395 с.
8. Глобальные трансформации: Политика, экономика, культура / [Д. Хелд, Э. Макгрей, Д. Гольдблатт, Дж. Перратон.]. – М.: Праксис, 2004. – 576 с.
9. Девятко И.Ф. Модернизация, глобализация и институциональный изоморфизм: к социологической теории глобального общества / И.Ф. Девятко. – М.: Стови, 2001. – 219 с.
10. Зайцева О.Г. Международные организации / О.Г. Зайцева. – М.: Изд-во «Наука», 2004. – 167 с.
11. Коновалова Л.Н. Международные организации системы ООН и неправительственные организации / Л.Н. Коновалова. – М.: ГУУ, 2002. – 24 с.
12. Копейка В.В. Европейский Союз: основания и этапы становления / В.В. Копейка, Т.И. Шинкаренко. – М.: Издательский Дом "Ин Юре ", 2001. – 356 с.
13. Мартен Д. Метаморфози світу: соціологія глобалізації / Д. Мартен, Ж.-Л. Мецжер, Ф. Пьер. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 302 с.
14. Международные неправительственные организации / [В.В. Балабин, О.В. Плахотник, А.А. Безносюк и др.]. – М.: Логос, 2009.

15. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / [под ред. П. Бергера и С. Хантингтона]. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 379 с.
16. ООН у системі міжнародних відносин: історичний досвід і перспективи: Ювілейний науковий збірник. – К.: Либідь, 1995. – 128 с.
17. Организация Объединенных Наций. Основные факты. Справочник / [пер. с англ. В.А. Галкин и др.]. – М.: Весь мир, 2000. – 402 с.
18. Федоров В.Н. Организация Объединенных Наций, другие международные организации и их роль в XXI в. / В.Н. Федоров. – М.: Логос, 2007. – 944 с.
19. Шеретов С.Г. Международное организации системы ООН: сборник международных договоров / С.Г. Шеретов. – Алматы: Юрист, 2008. – 196 с.
20. Яхтенфукс М. Європейська інтеграція / М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох; [пер. з нім. М. Яковлєва]. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 394 с.

Інформаційні ресурси

1. Капустин А.Я. Право международных организаций: перспективы развития в XXI веке [Электронный ресурс] / А.Я. Капустин. – Режим доступа: <http://www.studentlibrary.ru/doc/ISBN9785392211562-SCN0010.html>.
2. Міжнародні організації [Електронний ресурс]: навч. посібник / [за ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 223 с. – Режим доступа: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1364/1/Міжнародні%20організації.pdf>.
3. Мокій А.І. Міжнародні організації [Електронний ресурс]: навч. посіб. / А.І. Мокій, Т.П. Яхно, І.Г. Бабець. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с. – Режим доступа: <http://westudents.com.ua/knigi/149-mjnarodn-organizats-moky-a.html>.
4. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/index.html>.
5. Офіційний сайт НАТО. – Режим доступа: <https://www.nato.int/>.
6. Офіційний сайт Ради Європи. – Режим доступа: <https://www.coe.int/>.
7. Представництво ООН в Україні. – Режим доступа: <http://un.org.ua/ua/>.
8. Сайт ЮНЕСКО. – Режим доступа: <http://whc.unesco.org/en/list>.

Погоджено _____

навчальний відділ

« _____ » _____